УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 11. JERSEY CITY and NEW YORK, П'ЯТНИЦЯ, 17-го СІЧНЯ 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, FRIDAY, JANUARY 17, 1969 No. 11. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 16 січня 1969

В АМЕРИЦІ

ЗСА МАЮТЬ НАДВИШКУ в торговельному балянсі з закордоном, як про це вперше повідомив президент Джансон в своєму зверненні про Стан Унії. Це перша надвишка в закордонному балянсі від 1957 року, і Конґрес привітав це повідомлення щирими оплесками. 1968-ий рік не мав дефіциту в платничому балянсі з закордоном, це значить, що в минулому році ЗСА видали менше долярів за кордон, ніж звідтам їх дісталя. У зв'язку з цим ця країна, починаючи від березня 1968-го року, припинила зменшувати запаси свого золота, збільшуючи його стан на більше як на 400 мільйонів дол. В 1967 р. дефіцит в платничому балянсі з закордоном виносив 3.6 більйона дол., з ним ішло зменшення запасів золота. Яка буде надвишка в 1969 році — ще не знати.

ДЕПАРТАМЕНТ ОБОРОНИ ПОВІДОМЛЯЄ, що в 1968 році занотовано тільки 375 літаючих тарілок, найменше від 1951-го року, коли число їх виносило 169. В 1967 р. люди доносили про появу 937 літаючих тарілок, а в 1966 році — 1,112. Кожну появу цих тарілок досліджувала окрема аґенція при летунстві, яка називається „Проджект Блу Бук". Ця аґенція ствердила, що з 375-ох минулорічних літаючих тарілок — 21 це були сателіти, 3 — астрономічні феномени, 41 — літаки, 38 — бальони і 84 — „інші причини". Три випадки не можна було зідентифікувати, 34 ще далі досліджуться, а в 117 випадках немає досить даних на це, щоб їх вияснити.

ГОЛОВНОЮ ЦІЛЛЮ НІКСОНОВОЇ МЕШКАНЕВОЇ політики буде збудувати якнайбільше мешканевих одиниць. Так заявив конґресмен республіканець Вілліям Б. Віднолл, визначний член Палатної Банкової Комісії та її Мешканевої Підкомісії, промовляючи на зборах Крайового Товариства Будівничих Домів у Гюстоні в Тексасі. Віднолл казав, що завданням 91-го Конґресу буде схвалити видаткування тих фондів, які на будову нових домів для вбогого і середньозаможного населення призначив вже попередній Конґрес. На цій Конвенції Будівельників промовляв і демократ сенатор Джан Дж. Спаркман. Делеґати репрезентували на Конвенції 40,000 будівельників та споріднених промислів.

РЕКОМЕНДУЮТЬ ДОПОМОГУ НА ЛІКИ для тих старших осіб, які користають з лікарської допомоги в рамках соціяльного забезпечення, бо мають понад 65 років, але які не лікуються в шпиталях, тільки вдома. Секретар здоров'я, освіти й добродійности Вілбур Дж. Коген пропонує, щоб Конґрес схвалив допомогу на ліки для тих старших осіб, які нездужають на такі хронічні недуги, як серцеві недомагання, високе тиснення крови та цукриця. Ці хронічні недуги вимагають постійних ліків, що річно виносить кілька соток долярів, або й більше. Коли б Конґрес схвалив цей проєкт, то новий закон зобов'язував би аж від січня 1971-го року, і коштував би річно 600 мільйонів долярів.

В ПЕРШІЙ ДЕКАДІ СІЧНЯ Ц. Р. число проданих нових американських авт в порівнянні з тим часом минулого року зменшилося. Найменше продала в тому часі Фордова Моторова Компанія, бо аж на 7 відсотків менше, як в 1968 році. Ця Компанія продала цього року від 1-10 січня 51,912 авт, а 1968 року — 55,879. Дженерал Моторс цього року продала 97,053, а минулого року — 92,451, Крайслер — 25,483, а 1968 р. — 29,027. Амерікенс Моторс — 3,796 і 3,741. Всі чотири автові фірми цього року в першій декаді січня продали 178,244 авта, а минулого року в тому самому часі — 181,098. Продуценти авт не дуже турбуються цією знижкою, вони сподіваються гродати цього року знов дев'ять мільйонів авт.

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI виступив в середу 15 січня під час приймання масової авдієнції в Соборі св. Петра в Римі проти „проґресивних" тенденцій в релігійному житті Католицької Церкви і проти намагань уводити в це життя форми й духа протестантської реформації. Зокрема засудив Папа Павло VI безупинні, дуже часто безпідставні і неумотивовані, заклики до революції в різних ділянках людського життя.

ПРЕЗИДЕНТ ОБ'ЄДНАНОЇ АРАБСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ҐАМАЛЬ АБДЕЛЬ НАССЕР переслав президентові - електові Ричардові М. Ніксонові приватного листа, в якому висловлює сподівання, що ЗСА під проводом Ніксона здійснюватимуть „справедливу політику" на Середньому Сході, від чого — на думку Нассера — мала б залежати можливість відновлення дипломатичних взаємин між ЗСА й ОАР. Переслав Нассер цього листа через американського генерального консула в Каїро. Ніксон, правдоподібно, ще не дав відповіді на цього листа.

В ЛИВАНІ, ПІСЛЯ 9-ДЕННОЇ УРЯДОВОЇ КРИЗИ, викликаної наїздом ізраїльських літаків на цивільне летовище в Бейруті, створено новий коаліційний уряд, що його очолив Рашід Карамі, провідник найсильнішої мусульманської партії. В склад нового 16-членного кабінету входять представники усіх більших угруповань в ливанському парляменті — мусульманських, правих і лівих. Пост міністра закордонних справ у новому уряді займатиме сам прем'єр Рашід Карамі, на становище міністра оборони призначений Мажід Арсланд.

ВІСІМ ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКИХ АТОМОВИХ НАУКОВЦІВ Й ІНЖЕНЕРІВ, які втекли недавно до Східньої Німеччини, заявили на влаштованій східньонімецьким комуністичним урядом пресовій конференції, що Західня Німеччина веде секретну підготову до продукції атомової зброї. Відбувається ця підготова нібито в рамцях використання атомових дослідів для мирних цілей.

ЕСПАНСЬКІ ІНТЕЛЕКТУАЛІСТИ звернулися до уряду генераліссімуса Франка з окремою 31-сторінковою петицією в справі припинення поліційних знущань над політичними в'язнями, переведення слідства щодо цього і покарання винних. Підписало цю петицію понад 1 300 осіб, в тому числі видатні еспанські науковці, мистці, письменники і священики. Це найбільший протест цього роду на протязі останніх п'яти років. Під теперішню пору в еспанських тюрмах перебувають сотки політичних в'язнів — студентів, робітників, членів заборонених політичних партій, баскійських націоналістів, арештованих останніми місяцями минулого року. Жінки й матері арештованих протестують проти знущання над в'язнями з допомогою сидячих страйків і голодування.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗАПРОПОНУВАВ БЮДЖЕТ В СУМІ $195.3 БІЛЬЙОНА З НАДВИШКОЮ $3.4 БІЛЬЙОНА

Вашингтон. — Президент Джансон 15-го січня переслав обом Палатам Конґресу федеральний бюджет на 1970-ий рік в сумі $ 195.3 більйона, передбачаючи надвишку у висоті $ 3.4 більйона, якщо Конґрес продовжить на найближчий рік так званий надподаток у висоті 10 відсотків, який мав би скінчитися 30-го червня 1969-го р., і якщо прибутки з економіки будуть збільшуватися так, як це було досі. Для збільшення прибутків Президент пропонує збільшити поштові оплати до 7-ох центів за звичайні листи та ввести новий податок від вантажних автомобілів й літаків. Підкреслюють, що в бюджетовому проєкті Президента цього року мало нових пропозицій. До найважливіших проєктів належать: збільшення пенсій соціяльного забезпечення на 10 відсотків та одночасно збільшення податку на покриття цього збільшення. Президент пропонує зменшити видатки на космічну програму і на допомогу фармерам. На оборону країни Л. Джансон пропонує суму $79 більйонів, тільки на $600 мільйонів більше, як становить оборонний бюджет на цей 1969-ий рік. Президент не збільшує видатків на війну у В'єтнамі, бо сподівається, що війна у В'єтнамі не вимагатиме більших коштів, як це було дотепер. Президент предложив бюджет у передбаченні, що війна ще може тривати 18 місяців, це значить другу половину цього фінансового року (до червня 1969) і цілий фінансовий рік 1969-1970. Коли б війна у В'єтнамі вчасніше скінчилася, то залишилися б фонди в оборонному бюджеті. Президент заявив, що потрібна надвишка у запропонованому бюджеті на те, щоб зменшити інфляційний тиск на економіку та щоб не треба було збільшувати відсотки і удруднювати кредит. Президент пропонує організацію Міського Банку Розвитку, який мав би фінансувати деякі головні потреби великих міст. Джансон пропонує збільшити видатки на програму так званих моделів міс, на перевишкіл безробітних робітників, на освітню програму - допомогу шкільництву, на розбудову автострад, на опіку над здоров'ям. Це шостий проєкт федерального бюджету, який предкладає Конґресові президент Джансон. В загальному на соціяльну програму в 1969-му році запропоновано було суму $30.4 більйона, а на 1970-ий рік Л. Б. Джансон пропонує суму $67.8 більйона. Федеральний бюджет в сумі $195.3 більйона означає, що Федеральний Уряд плянує видати в найближчому році суму, яка розділена між всіх живих американців винесе для кожного $970. Та все ж таки цілий федеральний бюджет не є більший від одніє п'ятої цілої крайової продукції, подібно, як це було в останніх кількох роках. Ширше громадянство найбільше цікавиться пропозицією збільшити пенсії соціяльного забезпечення на 10 відсотків в порівнянні з теперішніми. Джансон пропонує також поширити лікарське лікування в рамах соціяльного забезпечення на дальші два мільйони тих американців, які ще не мають 65 років, але є нездібні до праці, та на тих майбутніх матерів, які потребують лікарської опіки, але не мають на неї фондів. У зв'язку з цією пропозицією Джансон плянує збільшити податок на соціяльне забезпечення з теперішніх 4.8 відсотка до 5.2 відсотка та збільшити суму оподатковану на соціяльне забезпечення з теперішньої $7.800 до $9.000. Президент елект Ніксон обіцяв під час виборчої кампанії збільшити пенсії соціяльного забезпечення, тому існують виґляди, що пропозиції президента Джансона будуть схвалені 91-им Конґресом.

Союзні збройні сили в Південному В'єтнамі очікують атаки В'єтконґу на Сайґон

Сайгон. — Військові з'єднання ЗСА, південного В'єтнаму і їхніх союзників зайняли випадові й оборонні позиції на захід і на північний захід від Сайгону, очікуючи великої ворожої атаки на Сайгон, яка згідно з інформаціями розвідки, мала б відбутися найближчими днями, ще перед інавгурацією Ричарда М. Ніксона на президента ЗСА. Свого вершка мала б досягти ця атака В'єтконґу і підведених під Сайгон північнов'єтнамських відділів наприкінці цього тижня. Підготова до такої атаки на Сайгон відбувається вже від грудня минулого року. Військові чинники не виключають, що комуністична офензива буде спрямована не так на Сайгон, як на деякі американські і південнов'єтнамські мілітарні інсталяції в околиці Сайгону. Ціллю комуністичної атаки на Сайгон мало б бути „уділення лекції" Ніксонові та його урядові, що таке „факти життя" і таким чином вплинути на дальшу політику республіканського уряду ЗСА, Найближчі дні,зокрема неділя 19 і понеділок 20 січня будуть для атаки комуністів дуже пригожі, бо тоді будуть темні, безмісячні ночі. Не зважаючи на загрозу нової комуністичної офензиви у Південному В'єтнамі уведено в дію знову важливу залізничу лінію, що сполучає Дананг із Гюе. Після відбудови знищених секцій і мостів цієї лінії відбувається тепер перевіз військових матеріялів і транспортів.

Навздогін за „Союзом-4" Совєти випустили другий космічний корабель „Союз-5"

Москва. — Після випущення у вівторок 14 січня ц. р. космічного корабля „Союз-4", який під пілотуванням полк. Володимира Шаталова кружляє навколо Землі, на висоті яких 147 до 129 миль понад нею, Совєти випустили в середу ранком другий космічний корабель „Союз-5" із трьома людьми залоги, в склад якої входять астронавти Борис В. Волинов, як командант, Алексей С. Єлісеєв, цивільний аеронавтичний інженер та Євгеній В. Хрунов, інженер космічних дослідів. Обидва космічні кораблі „Союз-4" і „Союз-5" літають кругом Землі яких 4 або 5 миль від себе й удержують — згідно з повідомленням совєтської преси — радіовий контакт між собою. Обидва кораблі мають провести ряд дослідів й експериментів у космічних просторах, зокрема зреалізувати декілька спроб злучення обох кораблів під час лету з метою встановлювання у майбутньому космічних плятформ чи станцій понад Землею. Совєтські астронавти, члени залоги обох кораблів передають час до часу з допомогою телевізії звідомлення з їхніх дій в кабінах „Союз-4" та „Союз-5", подібно, як це робили америданські астронавти із залоги „Аполло-8". Командант „Союзу-5" полк. Волинов мав би бути жидом з походження. Є. В. Хрунов був в березні 1965 року ев. заступником полк. А.А. Леонова, совєтського астронавта, що відбув перший вихід з корабля під час лету в космічних просторах.

Сенат схвалив збільшення платні для Президента ЗСА до $200,000

Вашингтон. — 15-го січня закінчилася акція Конґресу в справі збільшення платні для Президента ЗСА з теперішньої $100,000 до $200,000, бо Сенат схвалив рішення Палати Репрезентантів в цій справі та відослав до підпису президента Джансона. Президент Джансон напевно підпише цей закон ще перед 20-им січня, і новий президент Ричард М. Ніксон зможе діставати платню двічі більшу, як її діставав президент Джансон. Проти збільшення платні виступив тільки сенатор із Делевару Джан Дж. Вілліямс, який твердив, що сенатори, збільшуючи платню Президентові, підготовляють закон про збільшення платні для себе. Президент Джансон в проєкті бюджету на 1970-ий рік запропонував збільшити платні сенаторам і конґресменам з теперішніх $30,000 до $42,500. Президент Джансон пропонує збільшити платні суддям Найвищого Суду ЗСА та членам Президентового кабінету. Члени кабінету мали б діставати замість теперішніх $35,000 — $60,000, а члени Найвищого Суду по $60,000 замість теперішніх $39,500. Головний суддя цього ж Суду мав би мати платню у висоті $62,500 замість теперішньої $40,000.

РІЗДВО У ДЖУНҐЛЯХ В'ЄТНАМУ

(ЛИСТ З БАЗИ У ДЖУНҐЛЯХ ПОБЛИЗУ КАМБОДЖІ)

. . . Останні тижні мали повні руки роботи. Нас перенесли з Сайгону на схід ближче Камбоджі. Тут ми заложили нову базу серед джунглів. Наперед витяли всі дерева й корчі навколо півтора милі, заложили колючі дроти й міни. Гелікоптери довозили нам харчі й амуніцію.

Щодня, часто і вночі, їздили танками на стежі, шукати за базами в'єтконґів і шляхами їхнього постачання з Камбоджі. В'єтконґи кілька разів атакували нас ночами, тому мало спимо, стоїмо на сторожі.

Монсунова пора вже скінчилася, є сухо й страшно гаряче, неможливі порохи. Наші танки перегріваються, мотори псуються, треба їх часто направляти, що забирає нам дуже багато часу.

Недавно приїздив до недалекого від нас села президент Південного В'єтнаму, Тіє. Ми мусіли патролювати цілий день і ніч. Около 1,000 вояків пильнувало цілу околицю, бо в'єтконґи намагалися передертися до того села. Ми стрінули їх 6 миль від села. Після бою в'єтконґи втікли. В останніх днях ми мали три великі бої з в'єтконґами й північно - в'єтнамськими військами, що мали великі втрати, коло 350 убитими.

Перед Різдвом мене вибрали представником моєї компанії на „Баб Гоп Шов". Гелікоптер завіз мене до Лонґ Бінґ, нашої найбільшої бази недалеко Сайгону, добре забезпеченої. Баб Гоп не був дуже смішний, але зате його дівчата були ліпші від нього. Хоч було страшно гаряче — зібралося около 15.000 вояків. Як почали співати „Тиха ніч", — то деякі наші хлопці плакали . . .

Я бачив там головнокомандувача нашими військами у В'єтнамі, ген. Ейбрамса та амбасадора Банкера, що подавав руку воякам, м. ін. і мені.

Один з моїх хлопців дістав з дому малу ялинку. Ми поставили її в . . . черевик і прикрасили, чим могли. Гелікоптери привезли нам „Крісмес діннер", але забули взяти тарілки й овочеві соки („джуси"). Тому ми мусіли їсти з газет і попивати водою . . . Обід був зовсім холодний, деякі хлопці нєгодували. Але я сидів тихо і був

А. Дурбак біля свого танка

вдячний Господеві, що дочекався Різдва. Багато з тих, що приїхали зі мною до В'єтнаму, не дочекали Різдва. Або згинули, або стали каліками. На Різдвяні Свята не було ані спокою ані миру . . .

Ми їздили танками крізь джунґлі на стежі. На самий Свят - Вечір ми виїхали на нічну засідку. Нас поставили на роздоріжжі, де сходяться три шляхи, що ними в'єтконґи довозили своє постачання. Заложили міни довкола наших танків і чекали . . .

Десь около 11 години ночі почули підозрілий рух, яких 100 метрів від нас. Почали стріляти, вибухнули міни.

На другий день над ранком, на саме Різдво, найшли забиті два водні воли — („вотер баффало") цілий

(Закінчення на стор. 4-ій)

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

ПАРМА-КЛІВЛЕНД ВІДЗНАЧАТЬ РОКОВИНИ СОБОРНОСТИ

Парма, Огайо (ВСІ). — Громада Клівленду готується гідно відсвяткувати Січневі Роковини в неділю 26-го січня о 4-тій год. по полудні в залі середньої школи св. Иосафата в Пармі, при 5720 Стейт Ровд. На святі виступлять співаки Ія і Любо Мацюки, бандурист-віртуоз Григорій Китастий, скрипаль проф. М. Шиян, деклямації М. Адамович, учні Рідної Школи ім. Т. Шевченка. Акомпаніюватиме Н. Воляник. Святкове слово виголосить професор Янґстависького університету, історик д-р О. Підгайний. Організатори сподіваються великої участи громадянства, в тому і з околиць.

САЛЮТ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ ПРЕЗИДЕНТОВІ НІКСОНОВІ

Вашингтон, Д. К. — „Година українських мелодій" Романа Мариновича буде передавати у Вашингтоні „Салют національностей Президентові Ричардові Ніксонові" 20 січня о 9:30 вечора, через телевізійний канал ч. 14, із станції WFAN-TV. Щосуботи у Вашингтоні передається „Година українських мелодій" о 9:30 на хвилі 91,9. Програма „Салют національностей" триватиме одну годину.

ТИЖНЕВИК „НОВИЙ ШЛЯХ" ПІДВИЩИВ ПЕРЕДПЛАТУ

Вінніпеґ. — У зв'язку з подорожінням коштів паперу й інших оплат, тижневик „Новий Шлях" підніс висоту переплати в американських долярах із 7 дол. річно до 9 дол. річно в ЗСА і на стільки ж у Канаді, в кан. долярах. Тижневик „Український Голос" з Вінніпегу в числі з 8 січня зазначав, що „нема сумніву, що й інші українські газети мусітимуть піднести ціну передплати".

РЕД. ІВАН КЕДРИН ВИДУЖУЄ ПІСЛЯ ОПЕРАЦІЇ

Нюарк. На початку цього тижня в місцевій очній клініці перейшов операцію лівого ока на ґлявкому ред. Іван Кедрин-Рудницький та знаходиться тепер в стадії реконвалесценції. Оперував д-р Тарас Шегедин.

„Нова Школа" в Ню Йорку досліджує „українізм"

Ню Йорк. — У цій метрополії, при 66 Вест 12-ій вулиці у великому, модерному будинку існує на університетському рівні Нова Школа для соціяльних дослідів (New School for Social Research), яка в своїй програмі на 1969-ий рік пропонує один курс, що називається: „Україна — історія нації". Починаючи від 6-го лютого, кожного четверга від год. 8:10 до 9:50 вечора відбуватимуться впродовж шістьох тижнів виклади, що їх матиме проф. д-р Генрі Р. Гуттенбах. Повідомлення про ці виклади надруковані в Бюлетені Нової Школи на 1969-ий рік і до них додано таке вияснення: „Серії призначені для дослідів української проблеми та для устійнення поняття „українізм" в культурному, етнічному, мовному, соціяльному і політичному розумінні. Лекції зорганізовано, щоб дати нагоду визначити силу і слабість українського націоналізму, критично розглянути характер і цілі сил опозиційних до української незалежности та оцінити теперішній стан українського народу в рямках Совєтського Союзу". Курс, що складатиметься з шістьох лекцій, коштує 18 долярів, а вступ на одну лекцію $3.50. Про проф. Гуттенбаха сказано, що він є д-ром філософії з Вашингтонського університету, був на Московському університеті в програмі державного департаменту для обміну науковцями, є автором цілого ряду праць на теми російської історії та світового комунізму.

327-ий Відділ УНС відбув річні збори і влаштував висвітлення знімок з України

Гемпстед, Н. Й., 12-го січня 1969. — Місцевий Відділ УНСоюзу ч. 327, Т-во „Запорозька Січ", відбув свої річні збори, на яких виступив з доповіддю головний предсідник УНС п. Йосип Лисогір, та получив ці збори із культурною імпрезою — висвітленням прозірок і знімок, що їх привіз із недавних відвідин України відомий американський журналіст п. Іван Осеєнко.

Учасники річних зборів вислухали звітів уступаючої управи та вибрали новий уряд Відділу на 1969 рік в такому самому складі на чолі з предсідником п. В. Шпачинським і фінасовим секретарем п. А. Копистянським. Головний Предсідник п. Й. Лисогір виголосив на зборах доповідь про цілі та користі із забезпечення, підкреслюючи надзвичайну цінність для одиниць, родин та української спільноти такого забезпечення в українській братській установі.

Після перекуски, яка була подана по закінченні офіційної частини зборів, п. І. Осеєнко висвітлив дуже рідкісні та вартісні прозірки і світлини історичних пам'яток України. Приявна на цьому висвітленні знімок з України молодь мала змогу побачити і ближче запізнатися із цікавими пам'ятками тисячолітньої української культури.

Помер інж. Юрій Прімак, секретар 491-го Відділу УНСоюзу в Монтреалі

До Головної Канцелярії УНСоюзу наспіла дещо припізнена сумна вістка про смерть інж. Юрія Прімака, основника і секретаря 491-го Відділу УНСоюзу, Т-ва „Соборність" в Монтреалі від часу його заснування, тобто від 31-го липня 1953 року. Покійний інж. Юрій Прімак, уродженець Чернігова, прибув до Канади спочатку 1951-го року. В половині 1953 року він разом із декількома іншими місцевими діячами заснував новий Відділ УНСоюзу, якому надано ім'я „Соборність" і порядкове число 491. На пості секретаря цього Відділу працював Покійний від початку існування Відділу аж до дня ненадійної смерти. Упокоївся бл. п. інж. Юрій Прімак 29-го грудня 1968 року у ветеранському шпиталі в Монтреалі на 62-му році життя. Його похорони відбулись 2-го січня 1969 року при участі рідні, яку Покійний осиротив, та членів місцевої союзової громади.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Стан Унії

Президент Линдон Бейн Джансон виголосив у вівторок 14-го січня на спільній сесії Палати Репрезентантів і Сенату своє шосте з черги звернення про Стан Унії. Воно й останнє, бо за кілька днів Білий Дім матиме нового мешканця, Ричарда Ніксона. Можливо, що президент Джансон і мав це на думці, коли говорив, що один Президент і його Уряд не починають і не кінчають історії Америки, що кожний з них дістає спадщину від попереднього і залишає спадщину наступному. Свою думку підкреслив президент Джансон ще й вдячною згадкою, що його великими дорадниками були два попередні президенти, демократ Труман і республіканець Айзенгавер.

Тож і звернення про Стан Унії президента Джансона звучало, як своєрідний заповіт його наступникові, новообраному президентові Ніксонові. Цей „заповіт" стояв у великій мірі під знаком Великого Суспільства, що було гаслом президента Джансона і його Уряду, як Нові Обрії були гаслом президента Кеннеді. Також і інші президенти Америки урядували під якимось гаслом, що його, звичайно, проголошували ще кандидуючи на цей найвищий у країні пост. Новообраний президент Ніксон ще такого гасла, яке було б притаманне його урядуванню, не видвигнув. Можливо, що видвигне в інавгураційній промові. Але спадщина, яку він дістає і яку з'ясував президент Джансон у своєму останньому зверненні про Стан Унії, таки справді надійна, коли мова про внутрішні справи, про Велике Суспільство.

В закордонній політиці Стан Унії менше надійний. Правда, в Парижі продовжуються наради в справі замирення в В'єтнамі, від якого — за словами французького міністра закордонних справ Мішеля Дебре — „вже немає відступу", але всі знають, що кожне льокальне замирення буде тільки льокальним, поки існує в Москві гніздо червоних імперіялістів і агресорів. Що з того, що дооколо до замирення в Кореї, як така сама червона агресія повторилася у В'єтнамі, і можна мати певність, що коли б навіть дійшло до „замирення" у В'єтнамі, то виявиться вона в якомусь іншому місці. Американська Унія ніколи не буде безпечна, як довго червоні агресори і поневолювачі не станутъ перед міжнародним судом і не заплатять за свої воєнні злочини так, як за них заплатили нацисти.

Уряд і народ

Тільки дійсно демократична, західнього типу держава система забезпечує за народом право активно втручатись у керування країною, впливати на внутрішню і закордонну політику уряду. І саме слово „демократія" означає в точному перекладі „народовладдя".

Західні демократії, а зокрема ЗСА, мають справу не лише з вільними країнами. Вони мають справи і з країнами так званої „соціялістичної демократії", комуністичними державами та країнами - сателітами, де дійсної демократії немає і не може бути, а є, за висловом червоних теоретиків, „диктатура пролетаріяту". І дійсно, це диктатура, але не пролетаріяту, а керівної групи комуністичної партії в кожній такій країні. Диктатура ж, як непридолній, не властивий людській громаді устрій викликає і породжує ще одно хворобливе явище — провідництво, централізацію. Саме за зосередження командних впливів у поневолених диктатурою країнах відбувається завзятий двобій між Москвою і Пейпінгом: і одна, і друга видозміни комунізму, фактично ж великодержавного, агресивного шовінізму, намагаються бути на першому місці, взагалі інших, керувати іншими.

Якщо в західніх демократіях спостерігаємо тісний зв'язок між народом і обраним ним урядом, то в комуністичних країнах помітно виразний двоподіл на народ і уряд. В імперському СССР той двоподіл іде ще глибше: на совєтську Росію та не-російські поневолені народи. І коли в Чехо - Словаччині мала місце коротка спроба наближення між народами тієї країни і урядом, то СССР негайно послав у ту країну танки. Якщо уряд Югославії заявив устами Тіта Москві, що „ми твердо стоїмо на нашій землі і ми не зрушимо з цього місця", то це прозвучало як ляпас по московській шовіністично-імперській щоці.

Ще не знаємо, яке становище займе новообраний президент Ричард Ніксон до комплексу СССР і його сателітів. Але можна сподіватись, що наш новий Уряд чітко відрізнятиме кожний комуністичний уряд від поневолюваного ним народу.

ДЕ ГОЛЛЬ ПО БОЦІ ГОЛІЯФА

Париж. — Темою дня від першої декади січня у всій Франції стало проголошене урядом ембарго на постачання будь - якої зброї для Ізраїлю. Коли б ішлося про саму тільки зброю, тобто про поповнення ізраїльського арсеналу, було б ще півбіди. Але ембарго розтягається також на запасні частини для літаків, славних французьких „містерів". Доки прийдуть американські „фантоми", летунство Даяна мусить оглядатися на задні колеса. Правда, Ізраїль запевняє, що його летунство не буде цим спаралізоване, бо він має тих частин доволі, але в це важко повірити. У всякому разі французька преса вважає, що де Голль цим тільки заохочує арабів до протягання з рішенням почати мирові переговори з Тель Авівом.

Французька преса так одностайно виступила проти рішення уряду, що секретар інформацій на Раді Міністрів заявив: „Впливи жидів у французькій пресі відомі". Розуміється, це викликало заяву Пресової Федерації, яка обурилась такою інтерпретацією явища проживідських симпатій. Закид був ще брутальніший, як закид у продажності.

І справді, годі цей закид вважати тактовним чи оправданим. Впливи жидів в інтелектуальних колах Франції, зокрема ж у видавництвах відомі. Але не такі вже вони великі, щоб рішати проблему завжди в користь Ізраїлю чи світового жидівства. Просто французи люблять ставати по боці слабшого. А в даному випадку 2,6 мільйона мешканців Ізраїлю загрожені сотнею мільйонів арабів, хоч далеко не вся французька опінія поділяє погляд, що окупація арабських територій оправдана.

Та де Голлеві годі дивуватися. У своєму новорічному слові до французького народу він виразно наголосив не лише самостійність французької політики, але й місію Франції: бути сторожем правди, голосом незалежної від бльоків думки, говорити те, чого інші не наважаться казати, хоч і відчувають фальш ситуації.

Де Голль завжди мав відвагу казати правду, хоч і яка вона могла бути прикра його приятелям та союзникам. Ось і тепер він виразно заявив, що Франція підтримуватиме Біяфру, попри якої постачає зброю не лише СССР, але й Британія. Він заявив, що абсурдом є ізолювати далі червоний Китай, якщо наявність його ніхто не може заперечити. Тоді ж він виразно сказав, що Ізраїлеві слід припинити окупацію арабських територій.

Кажуть, що французи, як народ романський і середземноморський, дуже чутливі. Це правда, тому їх тепер разить реалістичне рішення де Голля. Але воно не позбавлене сенсу. Жидівська теза бо бринить: ми відповідаємо на саботажі й атентати федаїнів всіми засобами, бо всі арабські держави їх підтримують. Де Голлева теза каже: світ зробив для жидів доволі, виселивши арабів з Палестини, яка стала державою Ізраїлю. Тепер, доки Ізраїль не звільнить окупованих територій, не можна сподіватись припинення атентатів і саботажів.

Не зважаючи на чисельне віддалення сил, Ізраїль має перевагу в озброєнні й вишколі. Тому він відповідає подібно чи потрібно на арабські атентати. Коли зменшити його можливості, Ізраїль буде змушений шукати компромісу в переговорах. Хто знає, чи Нассерова пропозиція приступати до переговорів не була сугерована Францією. У всякому випадку симпатії до Франції у всьому арабському світі зросли негайно, зокрема ж у Єгипті, який ними й досі не грішив.

Очевидно, в рішенні де Голля основну ролю грало таки питання арабських симпатій. І тут годі його обвинувачувати тільки в шуканні політичного інтересу для Франції. Хіба в сьогоднішніх відносинах між ЗСА й арабами, між СССР і арабами не є вільного всього вільного світу знайти доступ до серця арабських народів, щоб не залишати їх пов'язаними лише з Москвою? І до цієї справи де Голль прив'язує дуже велику увагу.

Відразу після „шестиденної війни" де Голль почав розгру з арабами. Хоч відомо було, що Ізраїль виграв війну завдяки саме французьким „містерам", хоч відомо було, що напередодні операції Ізраїль дістав з Тулюзи запасні частини й радари, якими знищено єгипетське летунство, де Голль відразу почав настоювати на звільненні жидами окупованих арабських територій. Відомо, що й в Ізраїлі є кола, які вважають, що чим скоріше звільнити окуповані території (за вийнятком Єрусалиму), тим краще, тим більші вигляди на заспокоєння. Бож ніякий народ не може перебувати перманентно в стані мобілізації. Зокрема така мала держава як Ізраїль. Треба ж працювати, а працювати вдень, несучи варту вночі, до безконечности не потрапить ніхто. Прикдад В'єтнаму нічого не говорить. В Ізраїлі нема джунглів, в які й радар не заглядає...

В дискусії над справою ембарго не бракує голосів, що підтримують рішення де Голля. Але це офіційні особи. Дехто підтримує де Голля з антисемітських почувань. Раптом виявляється, що толерантна Франція має не мале число антисемітів. Дехто й де Голля зараховує до антисемітів, хоч смішно державно - політичні рішення перекидати в площину расових сантиментів.

У найглупішій ситуації опинилась компартія Франції. Оправдувати продовження окупації арабських територій Ізраїлем вона не може з огляду не лише на арабів, але й на Москву. Виступити проти Ізраїлю це менше можливо, бож відомо, яку ролю в компартії грають жиди. Зокрема в лівих колах, які завжди сприяють компартії.

(Закінчення на стор. 3-ій.)

Людмила Коваленко

ЗУСТРІЧ З УКРАЇНОЮ

Фактично Україна згадується в цій книжці* тільки раз, і то в зв'язку з зверненням Леніна. Про це автор пише так:

„Пізно в березні прем'єр Ніколай Ленін дивився на армії і нації, скеровані проти його крихкого, оточеного уряду, і шукав шляху врятувати його від того, що вигледало цілковитим знищенням. Він накидав проєкт звернення, яке, на його думку, могло б задовольнити всі сторони в боротьбі і водночас дало б йому час створити стабільний уряд в малому районі навкруги Москви і Петрограду... він обіцяв узяти відповідальність за борги Російської імперії і визнати незалежність таких антибольшевицьких територій: Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Румунії, Басарабії, Криму, Кавказу, половини України, Грузії (далі перераховується ще з десяток країн), всього Уралу й усього Сибіру".

У романі говориться про „Американську С и бірську Експедиційну Армію" (називали її тільки "force" — сили), а на чолі якої стояв генерал Грейвс, чи не перший американський генерал, що мусів воювати під командою і за вказівками Державного Департаменту. Він не смів ні втручатись у справи Сибіру, ні підтримувати якийсь з сибірських урядів або когось із генералів, що пробували створити собі уряд. Він повинен був опікуватися чеськими легіонами, які обіцяли охороняти Транссибірську залізницю і битися проти большевиків, але яких цікавила лише можливість повернутися додому і створити незалежну Чеську державу.

Багато-хто з дійових осіб роману — реальні люди, що жили і діяли в той час у Сибіру, починаючи з „верховного правителя Росії" адмірала Колчака, що його підтримували Англія та Франція і відмовилась визнати Америка.

Доля генералів МекАртура в Корейській війні і Вестморленда у В'єтнамській виглядає комфортабельною в порівнянні з долею ген. Грейвса, який твердив, як пише, тільки одне: що він має охороняти Транссибірську залізницю і допомагати чехам. Таке завдання дав йому уряд президента Вудро Вільсона.

В романі багато документів, на диво акуратно виписаних і не перекручених назв, точно зазначених віддалей поміж містами та станціями. Часом здається, що роман занадто сухий, але автор тільки дає читачеві передишку, щоб знову розгорнути перед ним якийсь мабирічний або романтичний епізод.

Головних героїв з два: нащадок індіянського племени Сіуксів, капітан американської армії Гінки Карлейл і лейтенант Іра Леверетт, молодий емоційний жид з Каліфорнії. Роман довгий, скомплікований, з інтригами козачих отаманів, яких підтримує Японія і про яких Гардман пише, що одні з них — це уссурійські, а другі — забайкальські козаки.

Для нас, українців, це має велике значення, бо наше національне ім'я часто терпить від семантики, від того, що слово „козак" уживається на означення різних військових російських формацій, але в уяві американців, з їх ігнорантністю щодо східньоєвропейських справ, козак — це завжди український, хоч офіційно українське козацтво було зліквідоване Катериною II ще у XVIII стол., і залишки його — це козацтво Кубані.

Мені пригадується зустріч в одним досить високим урядовцем в Вашингтоні, який заявив нам, групі українців: „О, я знаю, українці дуже бравий народ! Це ж ваші козаки завоювали Сибір для Росії".

В таких умовах і зважаючи на те, що царський уряд створив з донських і сибірських козаків упривілейовані війська, обов'язком яких було обороняти „віру, царя і отечество" від внутрішніх ворогів, до яких зараховувались „студенти, жиди і мазепинці", — ми терпимо за провини інших.

В усякому разі, Іра Леверетт пам'ятає невиразно, що його батько і дядько Давид приїхали „з Росії", а саме — з Києва, і просить Давида написати йому, де вони народились і як опинились в Америці. Це досить довгий лист, але варто спинитись над ним трохи довше. Дядько писав:

„Твій батько, твоя тітка Зельда і я виїхали з Росії через Туреччину в 1879 р., потім переїхали до Англії, де твій папа зустрів твою матір і одружився з нею. До Ню Йорку прибули ми 1891 р., і до Овкленду в 1895 р., де ти й народився. Оскільки тебе цікавить російська частина, я пропишу все інше.

„Говориться, що ми походимо з Києва. Якщо й так, то з цього не пригадую, бо народився і виріс у Фастові, як один із трьох братів. Але чи Київ чи Фастів — гетто є гетто. У 1877 р. мене забрали на військову службу, а твій старий, якому в той час було 16 років, пішов до війська добровільно, що може дати тобі уявлення, яке то було життя в гетто...

„Там було бідно і нудно дідька, і ми завжди були під нігтем Кагалу, жидівської консисторії, що розтирав свій власний нарід на порох. Жид гриз жида день і ніч. Якщо вам починало здаватись, що це не відповідає ортодоксальному жидівству, вони робили для вас життя неможливим...

„Ми терпіли стільки ж від своїх людей, скільки й від тих, які ляли нас, принаймні так мені пригадується. Там були урядові обмеження, виключення, переселення, податки, призови до війська і т. д. А Кагал і рабінат діяли як посередники між ними і російською громадою, прикладали до нас ці жорстокі закони, і за це ми не...

(Закінчення на стор. 3-ій)

* *Fifteen Flags*. By Ric Hardman. Little, Brown & Co. Boston-Toronto, 1968.

І. Витанович

НА СМЕРТЬ СЛ. П. АНДРІЯ МУДРИНА

провідного діяча західньоукраїнського кооперативного руху між двома світовими війнами

Лише декілька тижнів проминуло, як при телі сеньйора західньоукраїнського кооперативного руху бажали йому ще многих літ з нагоди дня св. Патрона його імени. І лише декілька днів тому, відписуючи подяку, радів Покійний, що вдалося йому на старість знайти для себе з дружиною вигідне, спокійне й недороге помешкання. Як звичайно, своєю журливою вдачею бідкався над родиною, над вихованням любих онучат і згадував - жалував, що деякі з його колишніх співробітників недомагають або мають якісь клопоти. Болілй його дуже наші громадські, національні, церковні справи, тим більше, що вже не міг бути помічним і жертвенним так, як колись.

Народився Андрій Мудрик 12 серпня 1893 р. в селянській родині, в с. Павлокомі, на західніх окраїнах нашого Засяння. Покликаний до війська перед самою матурою з перемиської гімназії, перейшов важкі, бойові шляхи першої світової війни та визвольних змагань свого народу. Звільнений з табору інтернованих у Чехо - Словаччині, пройшов студії й практику модерного молочарства в тій країні високої сільськогосподарської культури. 1923 року повернувся до Рідного Краю, щоб здобуте на чужині знання віддати в справі відбудови зруйнованого господарства Західньої України.

У тріяді Дирекції верховної організації молочарської кооперації „Маслосоюзу", гордости західньоукраїнського громадянства, промотора господарської культури села й здобування відчуження рідного міста, сл. п. Андрій Мудрик був найбільше компетентним фахівцем. На ньому лежала відповідальність за внутрішні справи виробництва і його організації, введення поступових метод, за лад і дисципліну.

Захоплений своєю працею та її модерною організацією з другом Андрієм, сл. п. Палієм, який відав зовнішніми справами, головно збутом продукції „Маслосоюзу", обидва зуміли передати свій ентузіязм членству й співробітникам. Їх прози і методи поривали й інші сектори західньоукраїнської кооперації, а у противників розвиток „Маслосоюзу" викликав заздрість і лють, у розумніших бував й подив.

Чепурні крамниці „Маслосоюзу" в Львові й по інших містах, фірмові авта на вулицях, експозитури для збуту закордон продуктів праці рук і солідарности українського зорганізованого селянина, — все це було гордим свідоцтвом - легітимацією його здатности, культури, амбіції. Щороку щось нове в продукції, в поширюванні впливу на внутрішньому ринку й опановані дальших зовнішніх можливостей збуту, в побільшуванні місць праці для дороcту українського професійної інтелігенції, для гонених і переслідуваних, розчарованих життям — все це були планово продумані й реалізовані цілі тієї громадсько - економічної організації, яка свій ріст завдячувала у великій мірі здібним молодим директорам Маслосоюзу".

Сл. п. Андрій Мудрик з нахилом до послідовного винахідництва сотні разів повторював експеримент, доки не досягав досконалого результату. Поважний, стриманий директор не належав до легко приступних, дехто вважав його навіть строгим, та й був він не раз таким, коли хтось із працівників громадського, спільного діла занедбував свої обов'язки.

Покійний Андрій Мудрик був, окрім керівної праці в „Маслосоюзі", довголітнім членом Надзірних Рад і Контрольних Комісій інших кооперативних централь, членом Президії Ревізійного Союзу Українських Кооператив, головою Ради „Центробанку", рівночасно працював у контрольних органах Т-ва „Рідна Школа", в кооперативі „Пласт", у „Взаємній Помочі Маслосоюзників".

На еміграції від 1944 р. був Покійний головою Об'єднання Українських Молочарських Працівників, членом Правління Української Суспільно - Харитативної Служби в Мюнхені, почесним членом Т-ва Прихильників Української Культури в Бразилії. З Бразилії переселився з родиною до Торонта в Канаді й тут був активним у ряді громадських, церковних організацій, ініціятором єднання кооперативних організацій Канади й ЗСА, — „Громади" й Товариства „Української Кооперації", об'єднання місцевих кооперативних станиць, намагався й на цьому терені продовжувати організацію молочарського підприємства.

Доля й історія зв'язала обох Андріїв, передових творців славного „Маслосоюзу", — вони доповнювали один одного, хоч бували й завзято сперечалися. Але, не зважаючи на позірні противенства і відмінні вдачі, знали собі ціну, взаємно себе шанували у послідній співпраці. Трудно їм було, втомленим фізично й ще більше психічно на чужині, по втраті рідного ґрунту. Лягли вже обидва разом, близько один одного, бо така воля Провидіння, яка звела їх колись у співпраці, а тепер на вічний спокій. По них залишилась велика моральна спадщина.

8-го січня ц. р. сиротами залишив Покійний Андрій Мудрик дружину Марію, заслужену, довголітню, провідну діячку пластового руху, дві доньки, зятів і трох онуків. Жалобою об'єднані по своєму Голові й колишньому Директорові останні могікани Братства Маслосоюзників та певно не одна душа добром згадають Покійного на Рідних Землях, коли про його смерть дійде туди сумна вістка.

СВОБОДА ЦІНИ НЕ МАЄ

Ярослав Гайвас

(34)

А тут: раз-два-три, раз-два-три проміряєш камеру від стіни до дверей і назад. Година за годиною, день за днем і рік за роком. Може молодість свою, а може цілий вік пройдеш отак, не торкнувши рукою шовкової трави, не діткнувши дерева, не плигнувши у прохолодну воду гірської ріки і не побачивши сходу і заходу сонця, далеких верхів піднебесних гір. Щогодини те саме: сірі чотири стіни, втиснене у кут ліжко, стілець, столик і триклятий кібель. І думки...

Через вікно видно витоптане, нерівне подвір'я, по якому пройшли тисячі представників різних поколінь. Дерева-в'язні, що їх декілька стобвичить осамітнено. А вітер, той свавільний, тут у тюрмі між мурами кволий і з'явлений потахає, ще заки підніcся.

Коли ж до цього ви ще молоді і кров запалюється від теплого сонця, прозорого весняного неба, а спомини про простір і рух, про „синє небо і синю ріку", про мандри по горах і долах не покидають вас ні на хвилину — тоді розумієте, що це весна у в'язниці.

Такою була вона того, 1939 року.

З міжнародної сцени приходили вістки про щораз більший воєнний шум. Преса, радіо горланили про геройчість і непереможність польської армії, про величезні технічні переваги над німецьким сусідом. Покликувано щораз нові річники запасу. Не оминуло це й тюрми. Тюремна команда почала переводити пробні протилетунські та протигазові алярми, і нам наказано щільно заслоняти коцами вікна, як тільки почуємо алярмовий сигнал. По камерах роздано стрічки нагумованого паперу і в'язні наліплювали його на вікна. Як ці паперові наліпки захищали перед бомбовими атаками, в'язні бачили пізніше.

Збільшувалося з дня на день число арештованих українців. Серед них щораз менше було членів підпілля, а щораз більше відомих громадян, легалістів, організаторів і керівників різних наших установ. Зі світу передали нам про воєнне поготівля, про виведення організаційних кадрів на повністю нелегальне життя, на засекречені кватири, в села, в ліси. Одночасно ще раз приготовано нас на можливість переговорів у тюрмах і на заходи самооборони. Коли не вдасться оборонитися, то мали ми завдати ворогові якнайдошкульніших ударів і гинути в боротьбі. Особливу увагу мали ми присвятити на шукання засобів, щоб у зв'язку з летунськими налетами пробувати вирватися з тюрми.

Це все знов відновило наші думки-мрії про втечу. Хоч небезпеки зросли, риск умногократнився й вигляди на успіх були тепер куди менші, як зимою чи ранньою весною. В нових, передвоєнних умовинах всяка невдача була тотожною з жорстокою смертю. Ні ласки, ні помилування напевно ніхто не буде мати. Тим більше, що наші пляни сперті на обезвладненні стражника. Але жадоба вирватися з тюрми на волю, до друзів, до бурхливої діяльности заслоняла все.

Треба було міняти плян. Вечори вже не підходили, бо день був довгий, ясний, і ми могли виходити, що сонце високо. Тоді хтось піддав неділю. Неділя спокійна, ніж кожен інший день, залога в тюрмі менша і менша її сторожкість. Немає зовсім політичних агентів, які тепер постійно вешталися по в'язниці.

Серед поновлених дискусій і приготувань однієї суботи дістав я, як звичайно, посилку зі світу. Перечекав аж стражник відійшов і кинувся відшифровувати пошту. Зміст записки неначе обухом ударив мене по голові. Прочитав ще раз, і не залишилось сумніву. Шифрувала дружина: „Я напевно всипана, за мною дуже стежать, арешти щораз більші і щораз ближче до мене. Сподіваюся побачити мене в тюрмі".

Ще цього треба! — подумав я собі.

Схвильований, стурбований ходив я по камері. Не бралася мене книжка, яку мав я вже цілі місяці й знав майже напам'ять. Забулася втеча, одна думка свердлила в голові: кожної хвилини вона може бути арештована. Знас і спокійно чекає. Як звір у клітці, метався я від дверей до вікна, від вікна до дверей витоптаною блискучою стежкою. Тільки вряди-годи вискакував на стілець, щоб побачити, що діється на подвір'ї.

А того пополудня на подвір'ї було що бачити. Групами по двох, по трьох або поодинці вели нових в'язнів. Багато було жінок і дівчат. Був момент, коли аж у голові закрутилося: ішла Марійка, дружина Турковського, з двома іншими дівчатами. Злегка усміхнена, як на прохід. За кілька хвилин нові групи. І... ні, це неможливо! Іде три жінки, а між ними моя дружина. Іде спокійно разом з іншими, дискретно, обережно розглядається, водить поглядом по бічних подвір'ях, вікнах, щоб побачити когось із своїх, довідатися щось, подати вістку про себе.

За якийсь час ввели до нашого ізолятора групу людей. Чути жіночі голоси. В нашому відділі сиділи дотепер тільки три жінки. Надслухую. Вреції тая чую або може мені здається, що чую прізвище своєї дружини. Заскреготів ключ у замку і знов грюкнули двері: вона теж опинилася в клітці.

За якийсь час чую іде у мій кут стражник. Зупинився під моїми дверима, ще мить і відчинив їх. Що його привело? Зажурений Зелінський каже:

— Пане Гайвас, забирають вас з мого відділу. Тут немає місця. Збирайте речі і ходіть за мною.

Я подумав: обрив аються йому мої пачки тютюну, мій цукор, на які він був такий голодний. А втеча? Холодом повіяло за плечима.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

Пожертви висилати: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE 5020 OLD YORK ROAD PHILADELPHIA, Pa. 19141

Просфора парафії св. Володимира й Ольги в Чикаґо

Чикаґо (ВМ). — В неділю 12-го січня відбулася тут багатолюдна просфора новоутвореної української католицької парафії св. Володимира й Ольги, у якій взяло участь понад 1,200 осіб. По Службі Божій, яку правив парох цієї великої парафії в Чикаґо, що святкує за старим стилем, о. совітник Павло Джулинський, вірні зібралися в приміщенях ресторану Пжибили і провели у вийнятково святковій атмосфері своє релігійно-національне свято.

На почесному місці засіли о. парох Джулинський та митрофорний протоєрей о. Білецький, настоятель православного Собору св. Володимира, яким користується також новоутворена католицька парафія, головні радні парафіяльної ради, голови церковних організацій та запрошені гості. Під звуки „Бог Предвічний", яке проспівав церковний хор під дир. Р. Андрушка, запалено символічну свічку, а далі присутні ділилися просфорою і спожили обід. Обидва панотці склали побажання, а так само виступили з привітом і представники громадських організацій. Довше слово виголосив д-р А. Вітковський, заступник голови парафіяльної ради, порушивши деякі пляни, зокрема щодо придбання власної церкви.

Хор ще виконав „З нами Бог", а пластунка Марта Гарасовська та сумівка Марійка Клиш продеклямували два святкові вірші Б. Лепкого.

Усі присутні проспівали спільно першу коляду „Небо і земля" для Блаженнішого Верховного Архиєпископа, а другу для свого пароха. Сестрицтво Покрови Пресвятої Богородиці провело льотерію на два цінні образи місцевих мистців А. Коломійця та Я. Плав'юка та на інші пам'яткові речі. Прибуток призначено на будівельний фонд нової парафії. Керував просфорою культурно-освітній референт парафіяльної ради інж. Ст. Голяш.

Це спільне свято піднесло на дусі усіх парафіян і прихожан нової церковної одиниці в Чикаґо — парафії Святих Володимира й Ольги.

З КОНЦЕРТОВОЇ ЗАЛІ

СПІВАК ВЕЛИКИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

(Після концерту Андрія Добрянського в Ню Йорку)

Про співака Добрянського доводилось останнім часом чути і читати доволі багато, отже коли оголошено його концерт в Ню Йорку — рішення запало зразу: концерт обов'язково треба почути. Але, хоч ми концерт вислухали — наші відомості про Добрянського - співака не надто поширилися: він має м'який ліричний голос (бас-баритон), який легко, без труду моделює. Завдяки цій ліричній м'якості діяпольські оперові партії вийшли у нього недраматично, не в характерному для таких арій звучанні й експресії. Це піднимає актуальне питання про інтерпретаційну ширину, особливо творів композиторів з модерними орієнтаціями: кольор голосу А. Добрянського гарний в традиційному розумінні й аспекті, „мелодійний", ліричний з сантиментальною закраскою, а до підкреслення своєрідного духово-ідейного пляну творів модерних композиторів надається голос з яскраво-оригінальною краскою. Хоч як непародійно це звучить, — це відкриває нові можливості співакам з голосовими прикметами, яким дотепер не було тут місця (в шуканні за новими звуковими „ефектами" сучасні композитори звернули чималу увагу на конструйовання інструментів в парі з чим нові вимоги перед співаками стають самозрозумілі). Співак може спеціялізуватися, але між Гендельом і Шинберґом, композиторами, яких твори виконував у своїй співацькій кар'єрі А. Добрянський, лежить кольосальна віддаль, яку співакам рідко коли вдається успішно подолати, — тому попередні зауваги.

На підставі програми концерту небагато більше про Добрянського можна сказати, хоч треба надіятись, що співак з такими музикальними (природніми?) даними прямує до правильних проблем і позицій: здається, що мається до діла з співаком можливостей і калібру співака світової міри вроді, наприклад, Дітріха Фішера-Діскав. Саме тому тимбільше жалко, що Добрянський не представився нюйоркській публіці на цьому концерті теж репертуаром „інтелектуальним" (Шуберт, Вольф, Равель, Малер, Стравінський, Шинберґ, Веберн, Пуленк), який розкриває найскладнішу сторону співака.

Здається, що в камерній музиці, що є зрештою найскладнішою артистично галуззю цього виду мистецтва (музика), Добрянського потенційна сила (jianissimo — помимо назагал сильного голосу — виходить у нього звучно і без затрати чіткости тону).

Концерт відбувся 1 грудня 1968 р. в Town Hall; Роман Стецура інтелігентно витримав свою ролю, творячи малі шедеври супровідної гри.

Гринько Конюшко

Польський журнал „Культура" опублікував переклади з сл. п. Євгена Маланюка

Париж. — Відомий польський журнал - місячник „Культура", що його видає „Інститут Літерацкі" у Франції, опублікував впродовж 1968 р. в різних числах матеріяли про сл. п. поета і есеїста Євгена Маланюка і переклади його поезій польським поетом і перекладачем у Еспанії Юзефом Лободовським. В числі 4-му були опубліковані „Спогади про приятеля" авторства П. Гостовця, в ч. 10 — „По смерті Маланюка" пера Ю. Лободовського, і в тому ж жовтневому числі „Культури" надруковані 5 поезій Є. Маланюка в першорядних перекладах Ю. Лободовського на польську мову. Незадовго перед смертю поета, в Парижі, у виданні В-ва „Українське Слово", вийшла невелика вибірка його поезій в перекладах на французьку мову, здійснених українськими авторами.

ЗУСТРІЧ З УКРАЇНОЮ

(Продовження зі стор. 2-ої)

навиділи їх... Хедери і єшиви, цадики і рабіни хотіли закувати наш розум, і наш ресентимент до них зробив із нас бунтівників проти них.

„Погроми, про які я тепер чую, перевищують усе, що я знав. І я певний, що надії жидів на Маркса і Енґельса. Людина типу Колчака має антисемітизм у крові, може це не його провина — але так воно є".

Майже вся представлена в романі ґалерія російських військовиків, від генералів і до солдатів, виявляє, часом стримано, часом одверто типове російське юдофобство, яке, мабуть, вироблялось століттями, коли жидам було заборонено жити в Росії, і вони оселились в Україні, Польщі, Литві. Самого Леверетта російські солдати називають „американським жидом". Для нас — це чи не перша книжка американського автора, яка не вибілює російських юдофобів, червоних і білих одинаково, і не перекладає провини за антисемітизм на українців, як це маємо навіть у книжках редактора „Ню Йорк Таймсу", Гаррісона Солсбері, який пише в примітках, що „українці — це лихої своїх українських колег і слави анти-семіти (notorious anti-Semites")·

Поза тим роман написаний так, ніби Гардман сам побував у Сибіру і бачив ті страхіття громадянської війни, які так спокійно і рельєфно описує.

Для нас цікавий також епізод із золотом царської скарбниці, шість вагонів якого вивозилось під охороною чехів. Невідомо, куди дістались інші вагони, але чеський леґіон, що проходив додому через Україну, мав із собою один вагон. Так принаймні говорив мені покійний Никифор Яковлевич Григоріїв, що був саме тою особою, яка в Києві дала чехам дозвіл проїхати через Україну. Отже, виходить, що чехи, допомагаючи пізніше українцям і росіянам — утікачам від большевиків, тільки виплачували свій борг.

Зате не знайшлось — пише Гардман, — людини, яка схотіла б прийняти реліквії, зібрані в Єкатеринбурзі, на місці, де розстріляно царя Миколу з родиною — до відрубаного пальця імператриці Олександри включно. Ці рештки в трьох валізках і скрині привіз французький генерал Жанен до Франції, але великий князь Ніколай відмовився їх прийняти. Тоді переслано їх баронові Врангелеві в Крим, де вони й загубились.

Дикі, нелюдську сцени громадянської війни подано в романі так виразно, що перед очима оживають подібні сцени в Україні, де діяли такі самі російські війська і такі самі генерали, не тільки до жидів, але й до українців. Тому цю книжку варто прочитати.

ВИЯСНЕННЯ

У „Свободі" з 10-го січня надруковано вістку під заг. „Різдвяні свята за старим календарем в Чикаґо були врочисті і достойні". До цієї вістки від компетентних чинників одержано такі уточнення:

Українці католики, прихильники святкування за старим календарем в Чикаґо, від початку не погодилися прийняти приділену їм церковцю св. Юрія, відкриту восени 1967 р., і вони до неї не мали ніякого відношення. Вони перейшли до православного собору св. Володимира у вересні 1968 р., коли їм, як новоутвореній парафії Блаженнішим Верховним Архиєпископом 28-го липня 1968 р., відмовлено користуватися катедральним храмом св. Миколая. Настоятель православного собору і церковна влада погодилися дати до диспозиції українців католиків свій собор, яким тепер користуються православна парафія св. Володимира і новоутворена українська католицька парафія св. Володимира й Ольги. Цю справу узгіднено на основі братніх взаємин тільки між двома чинниками — правлінням православного Собору з одного боку та духовним проводом і представництвом мирян новоутвореної української католицької парафії. В тому дусі і на таких засадах українського екуменізму відбуто і величаві різдвяні святкування українців католиків у згаданому православному соборі, про що писала „Свобода" 10 січня 1969 р.

УКРАЇНКУ ВИБРАЛИ ГОЛОВОЮ ШКІЛЬНОЇ УПРАВИ ВІННІПЕҐУ

Вінніпеґ. — Головою Шкільної Ради міста Вінніпеґу обрано українку - педагога Ольгу Фуґу, яка належить до цієї Управи вже 6 років. П-і О. Фуґа відома в громадській праці, належить до Собору св. Покрови. Її заступницею в Шкільній Раді обрано учительку Марґарету Трот.

Різдвяна ялинка в Ірвінґтоні

Ірвінґтон, Н. Дж. — (а. дом.) Дня 12 січня ц. р. після Служби Божої в залі Української Православної Парафії св. Тройці тут відбулася Різдвяна ялинка, яку відкрив голова парафіяльного уряду п. І. Галій вступним словом, а о. протопресвітер А. Селепина поблагословив приготований сестрицтвом Парафії обід. Вірші „В Різдвяну Ніч" віддеклямувала — Н. Кулик, а „Різдво" — Н. Чернецька. Різдвяну п'єсу, „Горда Пава" під керівництвом пань: А. Змій, Л. Мірчук відіграли учні старших кляс парафіяльної школи: Микола Колодка, Маруся Колодка, Леся Вовк, Михайло Вовк, Юра Бабенко, Ліда Краснобрежа, Надійка Мірчук, Андрій Мірчук, Орест Мірчук, Лариса Дубина, Славко Процюк, Стась Малишко, Людмила Валізер. В дальшому учні 2-ої кляси під керівництвом пані М. Вожаківської відспівали і виконали рухами „Сніжинки": Л. Домарацька, Г. Гаврюшенко, Т. Бабенко, Н. Кулик, Л. Кулик, Н. Яворська, Н. Чернецька. Святочну доповідь „Різдво в українській поезії" виголосив поет Микола Щербак, який нав'язував до творів визначних поетів про Різдво: Т. Шевченка, Л. Українки, О. Олеся, М. Черемшини, У. Кравченко, О. Бабія та на закінчення відчитав свої власні п'ять поезій з Різдвяною тематикою. Учні другої кляси віддеклямували вірші та проспівали колядки. Церковний хор під керівництвом професора С. Вожаківського відспівав кілька колядок, а Г. Венке відчитав свій вірш про голод на Україні. Учениці школи в національних строях виконали український танок під керівництвом п. С. Стеткевича. Товстмайстром був проф. С. Вожаківський, який рівночасно акомпанював на фортепіяні під час виступу шкільної молоді. На закінчення о. прот. А. Селепина подякував присутнім за чисельну участь та звернув увагу на значення влаштування таких імпрез дітьми — для дітей та дорослих.

ДЕ ҐОЛЛЬ ПО БОЦІ ҐОЛІЯФА

(Закінчення зі стор. 2-ій)

Але вона не зле викрутилась з положення: піднесла крик проти... расизму. Сівши на цього ідеологічного коника, вона покищо в порядку. Але й для неї цікаво, щоб ситуація на Близькому Сході була розв'язана якнайскоріше.

Та це й в інтересі всього світу. Найменше хочуть цього, очевидно, москалі, бож вони спеціялісти ловити рибу в каламутній воді. Не хочу бути цинічним, щоб сказати, що цим разом напруження на Близькому Сході не є і проти інтересів української справи. Адже воно ставить проти Москви величезну силу, якою є світове жидівство. Це чи не вперше від довгих століть жидівські й московські інтереси розійшлися дуже радикально. У всякому разі, від червня 1967 року майже нема протиукраїнських виступів у жидівській пресі. Навіть у знаменитому фільмі „Мур в Єрусалимі" Росіфа й Кесселя (Кессель — спеціяліст від обвинувачування українців в погромах) кидається в наш бік дуже легенький камінець.

Це не значить, що нам треба хотіти послаблення Ізраїлю. Ні. Але ми не хочемо, щоб жиди, наладнавши свої справи, знову кидалися на нас. Останнім бо часом їх турбує проблема асиміляції, яка виникає пропорційно до зникання антисемітизму. І вони навмисне відігрівають всякі погроми й вигадують в них ролю для українців, щоб їхнє суспільство не засипляло. Маємо надію, що коли заспокоїться напруження з арабами, вони для стимулювання себе знайдуть інші засоби, як напади на українців.

Т. Дж.

ВАТЬКИ: Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

Українська балерина виступатиме в Ню Йорку в кінці січня

Тамара Вожаківська в балеті „Рітмо" Доріс Гомфрі

Ню Йорк. — Дирекція Компанії Модерного Балету Хозе Лімона повідомляє, що від 20 до 25 січня включно в Ню Йорку буде виступати ця відома трупа вечорами, в "Billy Rose Theatre" на 41-ій вул. і 7 евню. У складі Компанії Модерного Балету виступає, як солістка і як член балету, молода талановита українська балерина Тамара Вожаківська з Ірвінгтону. На сезон 1969-го року цю визначну балетну Компанію заанґажовано до виступів майже по всіх стейтах Америки. Українці, скупчені в таких містах, як Сан Дієго в Каліфорнії, зможуть привітати українку-балерину на виставі 2 лютого, в Голливуді — 10 лютого, в Акроні — 25 того ж місяця, в Манчестері 3 березня, у Брукліні, Н.Й. — 28 квітня, коли Балет виступатиме в „Бруклинській Академії". Крім показів балетів, Компанія Хозе Лімона дає також подекуди і лекція-пояснення для зацікавлених. У програмі є найславніші балети, хореографія Х. Лімона і Доріс Гомфрі. Тамара Вожаківська бере участь у всіх балетних виставах, американська критика високо оцінює її талант.

Різдво у джунґлях В'єтнаму

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

ваґон рижу, куль і зброї. Бачили сліди крови, що вели до сусіднього села, півтора милі на схід. В'єтконґи були близько нас, але ми їх прогнали.

На саме Різдво ми в'їхали до того села, але нічо не знайшли, ніхто нічого „не знав"... Така то війна у В'єтнамі. Селяни бояться в'єтконґів і годі від них щонебудь довідатися.

Того самого дня пізніше один з наших танків наїхав на міну. Три наші вояки були поранені. Я їхав другим танком і мав щастя. Досі я тричі наїхав на міни, три танки розбилися зі мною, але я завжди мав велике щастя, що тільки трохи потовкся, як вилетів з танка від вибуху міни.

На Новий Рік знову їздили на нічну стежу. Почули якісь підозрілі рухи й шелести в джунглях, почали стріляти, а потім найшли... забитого пса і дві корови!

Зараз потім ми пігнали 35 миль на північ, де розгорнулася велика битва. Але заки туди доїхали — міна вибухла під першим танком і покалічила двох наших хлопців. Господь охоронив мене, — я їхав зараз другим танком.

Від тих частих стеж, нападів, перестрілок і вибухів мін наші хлопці стають нервові, бо не мають відпочинку ані в день, ані в ночі.

Дня 16-го січня кінчу військову службу у В'єтнамі і 21-го січня повинен прилетіти до Америки.

Андрій Дурбак
(стаф-саржент, танкіст)

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 18-го СІЧНЯ 1969 р.

ПЛАЙНФІЛД, Н. Дж. Місячні збори Т-ва І. Франка — 372 Відд. о год. 7:30 веч., 210 Чорч Ст. в Іґол Гол. Проситься чл. прибути. — Управа.

НЕДІЛЯ, 19-го СІЧНЯ 1969 р.

БЕТЛЕГЕМ, Па. Річні загальні збори Б-ва св. Димитрія — 288 Відд. о год. 12:30 по пол. в Укр. Амер. Гор. Клюбі при Линн Аве. Проситься чл. прибути на збори. — Управа.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 342 Відд. о год. 1:30 по пол, в клясі ч. 2 при церкві св. Димитрія. Зараз після місячних зборів, приблизно 2:30 — відбудуться Річні збори Відділу. На порядку: звіти урядників і Контр. Комісії, вибір нової Управи та вільні внески для добра Відділу. — Управа.

НЮ ГЕЙВЕН, Конн. Збори 370 Відд. відбудуться в неділю. Секретар буде збирати вкладки від 8:30 до 12 вполудне. Проситься вирівняти залеглі вкладки. На порядку зборів: вибір управи на 1969 р. — В. Гіна.

РІВЕРГЕД, Н. Й. Річні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 256 Відд. о год. 3-ій по пол. в церковній залі. Проситься чл. прибути. По виборах нового уряду на 1969 р. буде перекуска. — Ольга Недошитко, секр.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори 42-го Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 237 Говп Аве. Є важні справи до полагодження. На порядку дня — відзначення 75-річчя УНСоюзу. — В. Марущак, рекр. секр.

СПОРТ

Редагує В. Сохан

ТОВАРИСЬКА ЗУСТРІЧ КЛК НА СОЮЗІВЦІ

В суботу і неділю, 18 і 19 січня відбудеться на Союзівці зимова товариська зустріч Карпатського Лещетарського Клюбу з Ню Йорку, на яку запрошують організатори членів КЛК з родинами та гостей. В суботу рано буде влаштована лещетарська прогулянка на лещетарську трасу „Скі-Мінні" при шляху ч. 44, а вечером цього самого дня, починаючи від год. 7-ої, відбудеться спільна вечеря і забава на Союзівці. В неділю, після вислухання Служби Божої, учасники прогулянки матимуть нагоду розважатися на санках, совгах і лещетах.

ТУРНІР ВІДБИВАНКИ ПЛАСТОВОГО ЮНАЦТВА

Субота, 18-го січня 1969, починаючи від год. 10-ої рано, відбудеться в залі Української Централі в Пассейку при Гавп Евню турнір відбиванки пластових дружин юнаків і юначок. Влаштовує цей турнір Крайова Пластова Старшина у співпраці із місцевою станицею Пласту в Пассейку. В турнірі візьмуть участь дружини юнаків і юначок із станиць Пласту Ню Йорку, Нюарку, Джерзі Сіті, Пассейку та Йонкерсу.

ФУТБОЛЬНИЙ ТУРНІР Н.А.Ф. СОЮЗУ У ВАЙТ ПЛЕЙНС, Н.Й.

В неділю, 19-го січня 1969, в пополудневих годинах від 1-ої до 5-ої, відбудуться в залі Вестчестер Кавнті Сентер у Вайт Плейнс, Н.Й. десять перших зустрічей футбольного турніру „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу. В програмі цього першого дня турніру є теж двоє змагань футболістів УСК-у, які гратимуть із дружинами СК Айнтрахт і Грецько-Ам. СК. Доїзд до залі автом по Бронкс Рівер Парквей до других наріжних світел поза границями міста.

Симпатики УСК-у можуть поїхати на турнір автобусом, який від'їде з перед домівки УСК-у о год. 10:30 рано.

1894 – 1969
СТАНЬТЕ ЮВІЛЕЙНИМ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В 75-РІЧЧЯ ЙОГО ІСНУВАННЯ ТА ВІДДАНОЇ СЛУЖБИ НАРОДОВІ!

1894 – 1969
У СІМДЕСЯТП'ЯТРІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ СТАНЬТЕ ЙОГО ЮВІЛЕЙНИМ ЧЛЕНОМ!

ТАРЗАН Ч. 6119. Перед новою загадкою!

Якщоб нам пощастило знайти тут яке дерево, я потиранням викликав би вогонь, щоб запалити цей смолоскип. Тут є великі затемнені місця, що їх ми повинні прослідити.

Багато речей, що їх ми тут знаходимо, можуть бути наші, якщо ми їх хочемо. Але деякими речами, як переісторичні сліди, що їх ці незнані люди за собою залишили, треба поділитись з іншими людьми. Знання, Іто, належить кожному.

Гляди, Тарзане! Чи немає там більше кам'яних сходів, які ведуть кудись вниз?